

УДК 339.92

JEL Classification: F21, F30, F35, F42

DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2025.56.098.110>**Хоманець Володимир Анатолійович*****МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ
В ІНСТИТУЦІЙНІЙ АРХІТЕКТУРІ
ФІНАНСОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ ДЕРЖАВ**

Анотація. Стаття присвячена комплексному дослідженню ролі і місця міжнародних організацій у сучасній інституційній архітектурі фінансової дипломатії держав. Визначено статус організацій у світовій валютній системі як важливих інституційних майданчиків з проведення міждержавних консультацій щодо реалізації країнами національних монетарних політик, їх спонукання до відміни чинних валютних обмежень, контролювання виконання державами взятих на себе зобов'язань у сфері валютного регулювання та дотримання ними фінансової дисципліни при обслуговуванні зовнішніх боргових зобов'язань. Значна увага приділяється розкриттю ролі регіональних фінансових угод в адаптації національних фінансових інститутів різних держав до турбулентного економічного та фінансового середовища з метою ефективного пом'якшення наслідків геоекономічної фрагментації, кліматичних катаклізмів та негативних демографічних змін, а також динамізації процесу розбудови у глобальних координатах цифрової економіки.

Ключові слова: фінансовий глобалізм, глобальний фінансовий ринок, глобальний фінансовий капітал, фінансова дипломатія, міжнародні організації, національні інтереси, регіональні фінансові угоди.

Вступ. Фундаментальні і всеохоплюючі процеси фінансового глобалізму, які в останні десятиліття втягнули у свій «вир» усі структурні підсистеми й елементи національних фінансових ринків держав, набувають свого концентрованого вираження насамперед у нарощуванні масштабів і диверсифікації транскордонного руху фінансового капіталу, а також стрімкій розбудові загальнопланетарного фінансового ринку зі сформованими у його рамках специфічними механізмами акумуляції і перерозподілу глобального фінансового капіталу. Значна динамізація процесів фінансового глобалізму актуалізує питання щодо розширення практики реалізації державами інструментів фінансово-дипломатичного супроводження зовнішньоекономічної діяльності національних суб'єктів господарювання. Заходи фінансової дипломатії активно використовуються сьогодні не тільки з метою захисту національних фінансових інтересів держав на світових ринках, але й досягнення ними справедливих умов міжнародних валютно-фінансових відносин, протидії несумлінним практикам конкуренції за глобальний фінансовий капітал, а також недопущення порушення прав національних інвесторів на світових ринках.

*Хоманець Володимир Анатолійович — канд. екон. наук, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Туніській Республіці та Державі Лівія за сумісництвом, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна, ORCID: 0009-0004-0564-374X, khomanets@gmail.com

Постановка завдання. Найповніше теоретичне розроблення проблематики національних економічних інтересів держав та їх дипломатичної діяльності в економічній сфері, розкриття інструментарію фінансової дипломатії та особливостей її національних моделей містять праці таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як: Р. Барстон [1]; В. Вергун [19]; Н. Бейн та С. Вулкок [2; 3; 17]; Н. Вікс [16]; Ф. Джодар та Б. Дінар [10]; Д. Лі та Б.Хокінг [11]; С. Рана [12]; С. Жанг [18]; Н. Кравчук та О. Луцишин [20]; С. Мельник, І. Горбан і М. Цуп [21]; Р. Мехта, А. Вадхва та А. Шарма [5]; Н.Татаренко [22]; К. Фліссак [23]; О. Шаров [25] та багато інших. Зокрема Н. Бейн та С. Вулкок на глибокому концептуальному рівні досліджують дипломатичну діяльність держав через призму прийняття ними різного роду управлінських рішень і ведення переговорів у міжнародних економічних відносинах [3]. С. Рана кваліфікує економічну дипломатію країн як інструмент максимізації ними власних національних порівняльних переваг на дворегіональному і багатосторонньому рівнях [12].

Своєю чергою, Н. Кравчук та О. Луцишин розкривають змістовну сутність та міждисциплінарну природу фінансової дипломатії як невід'ємного компонента дипломатичної діяльності держав в економічній сфері [20]. О. Шаров комплексно досліджує теоретичні засади економічної дипломатії як науки міжнародних економічних відносин та провідного механізму реалізації державами своїх зовнішньоекономічних політик [25]. Не применшуючи теоретико-методологічного внеску зазначених учених у розвиток наукових досліджень із зазначеної проблематики, слід відзначити їх недостатню увагу до питання щодо розкриття місця і ролі міжнародних організацій у сучасній інституційній структурі фінансової дипломатії держав.

Результати. Фінансова дипломатія репрезентує собою сукупність дипломатичних важелів та інструментів реалізації державами своїх національних інтересів у фінансовій сфері. Вона органічно інтегрує собі ключові структурні компоненти як національних фінансових політик, так і реалізовуваних країнами дипломатичних практик щодо нарощування масштабів притоку іноземного інвестиційного і кредитного капіталу, прискорення технологічної модернізації виробничих й інфраструктурних потужностей, а також встановлення взаємовигідних економічних відносин зі своїми зарубіжними партнерами [24, с. 204]. В останні десятиліття заходи фінансової дипломатії держав дедалі більшою мірою «пронизують» усі структурні ланки і стадії управління їх національними інтересами за кордоном — від забезпечення іноземним компаніям інвестиційних гарантій на внутрішніх ринках та організації фінансової підтримки національним фірмам на зарубіжних ринках до посилення впливу держав у міжнародних організаціях і фінансових структурах, використання ними міжнародного досвіду ведення фінансово-економічних переговорів, реалізації механізмів вирішення міждержавних фінансових спорів і суперечок, а також забезпечення найвигідніших умов участі національних суб'єктів господарювання у світовій фінансовій системі.

Сучасна система фінансової дипломатії держав, окрім реалізації заходів внутрішньої політики, включає також їх диверсифіковане співробітництво з глобальними фінансовими інститутами. Йдеться насамперед про такі міжнародні фінансові організації як: Група Світового банку, Міжнародний валютний фонд, а також цілу низку інституцій, котрі спеціалізуються на залученні у національні економіки іноземного інвестиційного і кредитного капіталу. Усі вони, як свідчить світовий досвід, за умов гіперфінансиалізації світогосподарської системи не тільки перетворились на автономних суб'єктів глобальної економічної політики та фінансової дипломатії, але й здобули певну незалежність своєї діяльності від національних урядів країн-членів з формуванням при цьому доволі специфічної їх організаційної культури, унікальних формальних і неформальних практик ухвалення рішень у сфері глобального фінансового управління.

Подібного роду статус міжнародних фінансових організацій у глобальній системі фінансової дипломатії обумовлений по суті їх сучасним регуляторним інструментарієм та функціональними повноваженнями. Останні, як відомо, пов'язані як зі стабілізацією транскордонних потоків фінансового капіталу та попередженням регіональних і світових фінансових криз, так і пом'якшенням їх негативних наслідків для економічного розвитку держав, підтримкою структурних трансформацій національних економік, нівелюванням диспропорцій платіжних балансів країн і дефіцитів їх державних бюджетів. Не слід скидати з рахунків і тієї надважливої ролі, яку відіграють міжнародні фінансові організації у розбудові багатосторонньої системи міждержавних розрахунків за поточними операціями, забезпеченні структурної рівноваги світової валютно-фінансової системи, підтримці глобальної торгівлі та високого рівня зайнятості у світовій економіці, сприянні стабільності національних валют та забезпеченні впорядкованих валютних режимів держав-членів, а також недопущенні девальвації національних валют з метою отримання країнами цінних конкурентних переваг на глобальних ринках.

Як впливає з даних табл. 1, тільки у період 2014–2023 рр. сукупний вартісний обсяг зарезервованого Світовим банком фінансування на реалізацію різного роду програм і проектів склав майже 794 млрд дол. США, а наданих коштів — 551 млрд. Усі кошти були надані на довгостроковій основі, а їх нагромадження здійснювалось за рахунок як внесків держав-учасниць даної глобальної інституції, так і емісії облігаційних інструментів. При цьому найбільші обсяги фінансування надаються даною інституцією через інституційну платформу Міжнародного банку реконструкції і розвитку: загальний зарезервований їх обсяг становив за звітний період 271 млрд дол. США, а наданих коштів — 213,3 млрд відповідно. Далі йдуть Міжнародна асоціація розвитку (261,2 млрд дол. США зарезервованих і 177,2 млрд наданих коштів у 2014–2023 рр.) та Міжнародна фінансова корпорація (158 і 112,5 млрд дол. відповідно).

Нарешті, окремої уваги заслуговує також надважлива роль міжнародних фінансових організацій у світовій валютній системі в якості важливих інституцій-

них майданчиків з проведення міждержавних консультацій з широкого кола питань щодо реалізації країнами національних монетарних політик, їх спонукання до відміни чинних валютних обмежень, контролювання виконання державами взятих на себе зобов'язань у сфері валютного регулювання та дотримання ними фінансової дисципліни при обслуговуванні зовнішніх боргових зобов'язань тощо. Як показують дані, наведені на рис. 1, у довгостроковому періоді (1948–2017 рр.) найбільші вартісні обсяги офіційних запозичень МВФ припадали саме на кризові періоди світогосподарського розвитку, а саме: другу половину 1960-х і 1970-х років, на 1980-ті роки, другу половину 1990-х років, упродовж 2001–2002 рр. та 2011–2013 рр.

Таблиця 1

**ЗАРЕЗЕРВОВАНІ КОШТИ І НАДАНЕ ФІНАНСУВАННЯ
ГРУПИ СВІТОВОГО БАНКУ ЗА ОКРЕМИМИ ЙОГО
СТРУКТУРНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ У 2014–2023 РР., МЛН ДОЛ. США**

Рік	Група Світового банку		МБРР		МАР		МФК		Виконувані отримувачами видаткові рахунки	
	Зарезервовані кошти	Надані кошти	Зарезервовані кошти	Надані кошти	Зарезервовані кошти	Надані кошти	Зарезервовані кошти	Надані кошти	Зарезервовані кошти	Надані кошти
2014	58190	44398	18604	18761	22239	13432	9967	8904	4225	3301
2015	59776	44582	23528	19012	18966	12905	10539	9264	3914	3401
2016	64185	49582	29729	22532	16171	13191	11117	9953	2910	3363
2017	61783	43853	22611	17861	19513	12718	11854	10355	2962	2919
2018	66868	45724	23002	17389	24010	14383	11629	11149	2976	2803
2019	68105	49395	23191	20182	21932	17549	14684	9074	2749	2590
2020	83547	54367	27976	20238	30365	21179	17604	10518	3641	2433
2021	98830	60596	30523	23691	36028	22921	20669	11438	6411	2546
2022	104370	67041	33072	28168	37727	21214	22229	13198	6407	4461
2023	128341	91391	38572	25504	34245	27718	27704	18689	21374	19480
Усього	793935	550929	270808	213338	261196	177210	157996	112542	57569	47297

Джерело: побудовано автором за даними [14, с. 7; 15, с. 11].

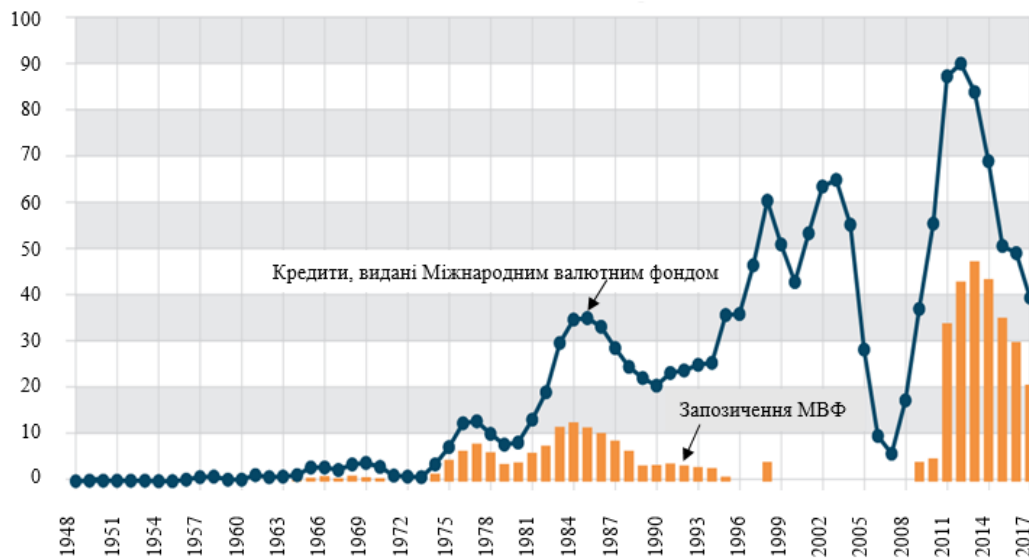

Рис. 1. Вартісні обсяги запозичень Міжнародного валютного фонду та виданих ним кредитів у період 1948–2017 рр., млрд СПЗ

Джерело: побудовано автором за даними [8, с. 20].

Ці ж самі періоди характеризуються також динамічним приростом таких показників як: відношення виданих Міжнародним валютним фондом кредитів до розміру квот держав-членів, відношення запозичень даної інституції до розміру виданих кредитів та відношення здійснених фондом запозичень до розміру країнних квот. Це підтверджує надзвичайно важливу роль, яку відіграє МВФ у подоланні негативних наслідків регіональних і світових економічних криз для національних економік способом нарощування власного кредитного капіталу з його подальшим використанням на надання державам-членам стабілізаційних кредитних ресурсів.

Зверніть увагу на те, що майже десятиразове зростання у період 2009–2014 рр. обсягу кредитного капіталу МВФ стало по суті головною рушійною силою не тільки нарощування державами-членами даної інституції вартісного обсягу офіційних золотовалютних резервів, але й зміцнення конкурентного статусу спеціальних прав запозичень в якості міжнародного резервного активу та підвищення ресурсних можливостей МВФ щодо раннього виявлення кризових явищ у світовій економіці та пом'якшення їх наслідків. Окрім того, раціоналізація Міжнародним валютним фондом чинних умов кредитування країн-членів, значне розширення програм пільгового кредитування відсталих країн та фінансової підтримки соціально вразливих верств їх населення, а також запровадження механізму гнучких кредитних ліній та кредитних ліній превентивної підтримки і ліквідності

дали змогу значною мірою підвищити інвестиційний бренд країн-реципієнтів кредитного капіталу МВФ в очах міжнародних інвесторів.

Разом з тим, сучасні економічні проблеми людства — від пандемії Covid — 19 до вторинних ефектів російської-української війни, від кліматичних змін до цифрової трансформації світового господарства — з усією очевидністю викристалізують, як наголошують експерти МВФ, глибокі геополітичні й геоекономічні лінії розлому у глобальній фінансово-економічній системі. За таких умов значною мірою актуалізується питання щодо підтримання міжнародними організаціями глобальної системи фінансової безпеки, у тому числі на основі серйозної ревізії розроблених ними рекомендацій з питань національних економічних політик та кредитної діяльності [7, с. 1]. Достатньо сказати, що тільки у 2021 р. на інституційному майданчику МВФ було схвалено рішення щодо розподілу спеціальних прав запозичень цієї організації у сумі 650 млрд дол. США з метою нарощування резервів держав-членів. Водночас у період 2020–2022 рр. МВФ затвердив нове фінансування 93 країнам світу на загальну суму 258 млрд дол. США, що суттєво послабило негативні наслідки глобальних потрясінь для їх національних економік та підтримало їх валютну ліквідність. Що стосується України, то у 2022 фінансовому році їй було затверджено екстрене фінансування на суму 1,4 млрд дол. США, а також було відкрито для нашої держави спеціальний рахунок з метою безпечного направлення додаткової фінансової допомоги [7, с. 3, 9].

Є всі підстави стверджувати, що висока динаміка фундаментальних якісних трансформацій світового господарства, які охопили в останні десятиліття усі його структурні підсистеми й елементи, значною мірою акселерує процеси транскордонного руху фінансового капіталу та його міжрегіонального і міжсекторального розподілу. Перебуваючи в умовах системної лібералізації світового фінансового сектору у постійних пошуках сфер найбільш прибуткового свого вкладення, він виступає потужним драйвером посилення глобальних фінансових асиметрій і дисбалансів з причин хвилеподібних припливів в окремі держави і регіони капітальних активів та їх несподіваних відпливів, високої волатильності реальних курсів національних валют, надконцентрації глобального фінансового капіталу у малочисельній групі постіндустріальних країн, масштабної кредитної експансії фінансових установ, формування спекулятивних цінових «бульбашок» на фондових ринках, втрати державами контролю за національною монетарною політикою тощо.

У результаті в останні десятиліття усі ми є свідками значного посилення ролі фінансової дипломатії в управлінні міждержавними валютними відносинами насамперед на основі конвергенції національних валютних політик, урегулювання країнами спорів щодо валютних курсів, координації міжнародно-правових та організаційних засад валютних відносин, а також узгодження валютних маніпуляцій та забезпечення структурної стабільності і рівноваги глобальних валютних ринків. Досягнення країнами зазначених стратегічних цілей лежить, як свідчить міжнародний досвід, насамперед у площині динамічного розвитку міждержавного і міжрегіонального фінансового співробітництва через укладення різного

роду регіональних фінансових угод (*англ. — Regional Financing Arrangements — RFAs*), обмін фінансовою і податковою інформацією, а також розвиток таких фінансових інструментів як валютні свопи центральних банків, регіональні фінансові пули, пули умовних валютних резервів та ін.

Що стосується регіональних фінансових угод, то за своєю економічною природою вони репрезентують ніщо інше як багатосторонні угоди між державами, котрі укладаються з метою надання ними взаємної фінансової допомоги одна одній у формі підтримки національних бюджетів та / або платіжних балансів. Вони укладаються переважно на інституційній платформі регіональних інтеграційних угруповань, котрі найбільшою мірою зазнають у кризових умовах негативного впливу «ефекту ланцюгової реакції». Відтак — регіональні фінансові угоди дають змогу державам-підписантам суттєво пом'якшити наслідки фінансово-економічних криз, забезпечити макроекономічну і цінову стабільність, належний рівень фінансової безпеки і рівноваги у різних світових регіонах. Більше того, RFAs у сучасній системі фінансової дипломатії держав розглядаються в якості надважливого механізму адаптації їх національних фінансових інститутів до турбулентного економічного та фінансового середовища з метою ефективного пом'якшення наслідків гео економічної фрагментації, кліматичних катаклізмів та негативних демографічних змін, а також динамізації процесу розбудови у глобальних координатах цифрової економіки [9].

Звернімо увагу на те, що глобальну мережу регіональних фінансових угод репрезентують на сьогодні такі інституції як: Європейський стабілізаційний механізм (*англ. — European Stability Mechanism — ESM*), Арабський валютний фонд, Угода про умовні резерви БРІКС, Багатосторонній механізм Чіанг-Майської ініціативи, Євразійський фонд стабілізації та розвитку, Механізм платіжного балансу ЄС, Європейський механізм фінансової стабілізації, Латиноамериканський резервний фонд і Північноамериканська фінансова угода. Усі вони, формуючи на сьогодні своєрідну регіональну лінію захисту у Глобальній мережі фінансової безпеки (*англ. — The Global Financial Safety Net — GFSN*) (рис. 2), з 2016 р. активно співпрацюють з МВФ, що стало одним з пріоритетних напрямів реалізації ухваленого у 2017 р. Гамбурзького плану дій «Великої двадцятки» [13].

Як відомо, ефективність діючих на сьогодні регіональних фінансових угод в якості інструменту фінансової дипломатії держав напряму пов'язана з масштабами їх фінансування та рівнем координації між їх структурними підсистемами. При цьому найбільшим за рівнем капіталізації є на сьогодні заснований у 2012 р. Європейський стабілізаційний механізм (500 млрд дол. США), на другому місці — Чіангмайська багатостороння ініціатива (240 млрд дол. США), на третьому — Угода про умовні резерви БРІКС (100 млрд дол. США), на четвертому — Європейський механізм фінансової стабілізації (60 млрд євро), на п'ятому — Механізм платіжного балансу ЄС (50 млрд євро) [6, с. 11].

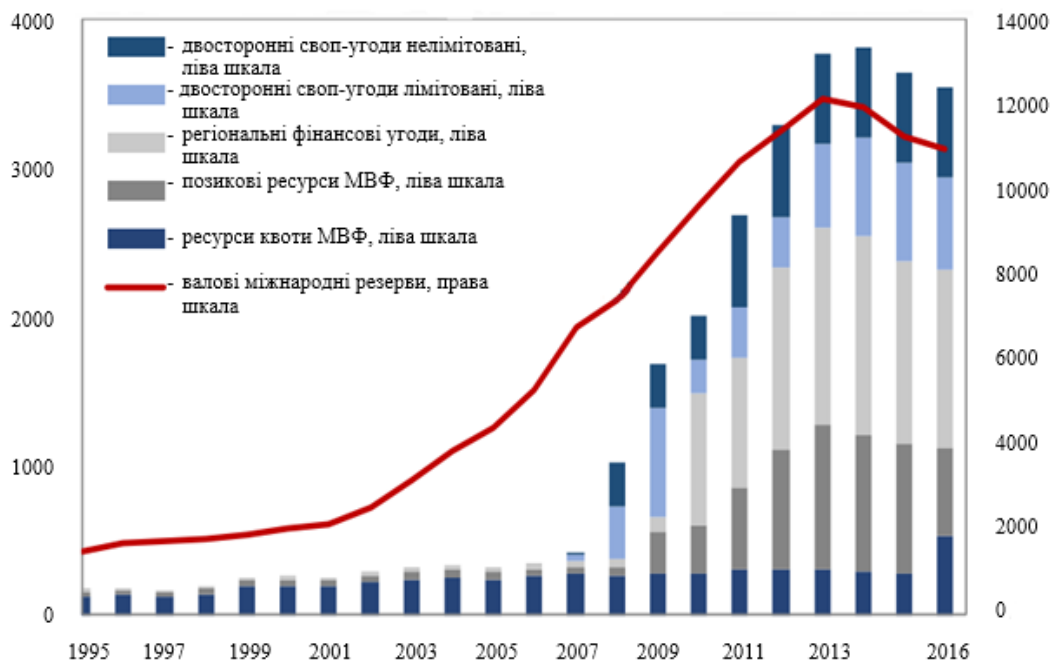

Рис. 2. Інструментальна структура системи глобальної фінансової безпеки у 1995–2016 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано автором за даними [4, с. 9].

Далі з великим відривом йдуть Північноамериканська фінансова угода (14 млрд дол. США), Євразійський фонд стабілізації та розвитку (8,5 млрд), Арабський валютний фонд (4,8 млрд) та Латиноамериканський резервний фонд (4,7 млрд) [6, с. 11]. Як бачимо, володіння настільки потужним фінансовим капіталом дає змогу зазначеним RFAs ефективно реалізовувати функції фінансової дипломатії на основі органічного доповнення таких домінуючих на сьогодні форм зовнішніх буферів системи глобальної фінансової безпеки як: міжнародні резерви, двосторонні лімітовані і нелімітовані своп-угоди центральних банків та ресурсні квоти Міжнародного валютного фонду.

Важливо зазначити, що останні два десятиліття характеризуються як значною кількісною диверсифікацією суб'єктної структури регіональних фінансових угод, так і динамічним нарощуванням обсягу їх капітальних активів. Це є потужним драйвером суттєвого зміцнення діючої системи глобальної фінансової безпеки на основі формування регіональними фінансовими угодами додаткових буферів протидії регіональним шокам ліквідності; надання державам-учасникам середньострокової та довгострокової фінансової допомоги у вирішенні тимчасових проблем з платіжними балансами; мобілізації фінансування та підтримки регіональної фінансової стабільності; підтримання балансу платежів, кредитів і

кредитних гарантій; покращення умов формування міжнародних інвестиційних резервів та ін. Наприклад, у рамках Чіангмайської багатосторонньої ініціативи п'ять держав-засновниць інтеграційного блоку АСЕАН (Філіппіни, Малайзія, Індонезія, Сінгапур та Таїланд) можуть залучити фінансування на загальну суму майже 22,8 млрд дол. США. Тож у випадку Індонезії вартісний обсяг можливого залученого капіталу у 3,4 разу перевищує її квоту у МВФ, що становить близько 50% короткострокових зовнішніх пасивів цієї держави. Своєю чергою, Філіппіни у разі необхідності можуть отримати від Чіангмайської багатосторонньої ініціативи фінансування у розмірі, що у 7,7 разу перевищує їх квоту у Міжнародному валютному фонді [6, с. 16].

Наголосимо, що лєвова частка фінансування у рамках регіональних фінансових угод стає доступною державам-членам лише у випадку їх згоди на сформульовані МВФ умови кредитування. Це власне й визначає формат їх взаємодії з даною інституцією та надає системі глобальної фінансової безпеки прогнозованого і стійкого характеру. Разом з тим, розширення представництв RFAs у глобальній системі фінансової безпеки породжує суттєві ризики її децентралізації та ускладнення процесів ухвалення управлінських фінансово-безпекових рішень зі значно більшою кількістю представлених на світовому фінансовому ринку незалежних суб'єктів глобальної фінансової політики, котрі мають свої власні економічні інтереси, бізнес-моделі і стратегії конкурентного розвитку.

Висновки. За умов синхронізації національних бізнес-циклів, поглиблення інтернаціоналізації національних фінансових систем та значного посилення глобальних кризових явищ суттєво зростає роль фінансової дипломатії як механізму ефективного управління глобальними фінансовими кризами та утримання глобальної фінансової рівноваги. Головну роль тут відіграють заходи щодо поглиблення координаційної взаємодії міжнародних фінансових організацій, центральних банків та національних урядів держав у сфері: фронтального запровадження країнами системи мінімального корпоративного оподаткування доходів багатонаціональних підприємств та транскордонного оподаткування фінансових і диджитал-трансакцій; розкриття повної фінансової інформації щодо власників банківських рахунків та здійснюваних за ними розрахункових операцій; формування державами публічних реєстрів національного багатства, кінцевих бенефіціарів фінансових активів та консолідованої бази корпоративного оподаткування; запровадження на глобальному рівні системи автоматичного міждержавного обміну інформацією про фінансові рахунки для податкових цілей на основі Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації щодо фінансових рахунків та ін. У своїй сукупності зазначені заходи здатні суттєво підвищити ефективність реалізовуваних державами механізмів фінансової дипломатії на основі їх переведення на засади глобального антициклічного управління та розбудови у світових координатах стабільного міжнародного фінансового середовища.

Література

1. Barston R. P. *Modern Diplomacy* (3rd edn). London: Pearson Longman. 2006.
2. Bayne N. Financial diplomacy and the credit crunch: the rise of central banks. *Journal of International Affairs*. 2008. 1-16.
3. Bayne N., Woolcock S.B. (eds). *The New Economic Diplomacy: Decision Making and Negotiation in International Economic Relations*. Aldershot: Ashgate Publishing Limited. 2007.
4. Collaboration between Regional Financing Arrangements and the IMF. IMF Policy Paper. International Monetary Fund Washington, D.C., July 2017.
5. *Economic Diplomacy India's Ascendancy in the 21st Century*. Edited by Pradeep S. Mehta, Anil Wadhwa and Advaiyot Sharma. Academic Foundation. 2024. URL: <https://cuts-citee.org/pdf/book-economic-diplomacy.pdf>
6. Henning C. R. *Regional Financial Arrangements and the International Monetary Fund: Sustaining Coherence in Global Financial Governance*. Special Report. Centre for International Governance Innovation. 2020.
7. IMF Annual Report 2022. *Crisis Upon Crisis*. International Monetary Fund, 2022. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2022/downloads/imf-annual-report-2022-english.pdf>
8. IMF Financial operations 2018. Fourth Edition. Finance Department, International Monetary Fund. — Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2018.
9. Joint IMF-RFAs Press Release on the 8th High-Level Regional Financing Arrangements Dialogue Country. Press Release No. 23/344. October 10, 2023. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/10/09/pr23344-joint-imf-rfas-8th-high-level-rfa-dialogue-country>
10. Joudar F., Dinar B. Toward Understanding Financial Diplomacy: The Case of Morocco. *International Journal of Accounting, Finance, Auditing, Management and Economics*. 2022. Vol. 3 (3-1). P.109-123. URL: <https://hal.science/hal-03692690/document>
11. Lee D., Hocking B. 'Economic Diplomacy' in Robert A. Denemark (ed.) *The International Studies Encyclopedia*. 2010. Vol. II. P. 1216-1227. Wiley Blackwell.
12. Rana S. K. *Economic Diplomacy: The Experience of Developing States*. In N. Bayne and S. Woolcock (eds) *The New Economic Diplomacy*. Hampshire, England: Ashgate Publishing. 2007.
13. *Regional Financing Arrangements (RFAs)*. URL: <https://www.esm.europa.eu/about-us/what-we-do/regional-financing-arrangements-rfa>
14. *The World Bank Annual Report 2018. Investing in Opportunity*. World Bank, 2018.
15. *The World Bank Annual Report 2023. A New Era in Development*. World Bank Group. 2023.
16. Wicks N. Governments, the International Financial Institutions and International Cooperation. In Bayne, N. & Woolcock, S (eds.) *The New Economic Diplomacy: Decisionmaking and negotiation in international economic relations*. Aldershot: Ashgate. 2007. P. 297-314.
17. Woolcock S. *European Union economic diplomacy. The role of the EU in external economic relations*. London: Routledge, 2016. 220 p.
18. Zhang S. *Chinese Economic Diplomacy: Decision-making actors and processes*. Routledge. 2016.
19. Вергун В. А. Економічна дипломатія в системі чинників міжнародної конкурентоспроможності України. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2008. № 74. Ч. 1. С. 150-154.

20. Кравчук Н., Луцишин О. Фінансова дипломатія у міждисциплінарному дискурсі. Світ фінансів. 2021. Вип. 2. С. 129-145.
21. Мельник С. І., Горбан І. М., Цуп М. Ю. Сутність і класифікація національних економічних інтересів. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2014. Вип. 1. С. 57-66.
22. Татаренко Н. Економічна дипломатія: світовий досвід та українські здобутки (політико-економічний аспект). Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2015. № 2 (22). С. 4-9.
23. Фліссак К. Економічна дипломатія у системі забезпечення національних інтересів України : монографія. Тернопіль: Новий колір, 2016. 812 с.
24. Хоманець В. Особливості застосування державами санкційного інструментарію фінансової дипломатії. Вчені записки КНЕУ. Збірник наукових праць. 2024. Випуск 34. С. 199-213. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/37b93781-cefc-4a77-a05e-bee0a1783343/content>
25. Шаров О. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія. Київ: НІСД, 2019. 560 с.

References

1. Barston, R. P. (2006). *Modern Diplomacy* (3rd edn). London: Pearson Longman.
2. Bayne, N. (2008). Financial diplomacy and the credit crunch: the rise of central banks. *Journal of International Affairs*, 1-16.
3. Bayne, N. and Woolcock, S. B. (eds). (2007). *The New Economic Diplomacy: Decision Making and Negotiation in International Economic Relations*. Aldershot: Ashgate Publishing Limited.
4. Collaboration between Regional Financing Arrangements and the IMF. IMF Policy Paper. International Monetary Fund Washington, D.C., July 2017.
5. *Economic Diplomacy India's Ascendancy in the 21st Century*. Edited by Pradeep S. Mehta, Anil Wadhwa and Advaiyot Sharma. Academic Foundation. 2024. URL: <https://cuts-citee.org/pdf/book-economic-diplomacy.pdf>
6. Henning, C. R. (2020). *Regional Financial Arrangements and the International Monetary Fund: Sustaining Coherence in Global Financial Governance*. Special Report. Centre for International Governance Innovation.
7. IMF Annual Report 2022. Crisis Upon Crisis. International Monetary Fund, 2022. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2022/downloads/imf-annual-report-2022-english.pdf>
8. *IMF Financial Operations 2018*. Fourth Edition. Finance Department, International Monetary Fund. – Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2018.
9. Joint IMF-RFAs Press Release on the 8th High-Level Regional Financing Arrangements Dialogue Country. Press Release No. 23/344. October 10, 2023. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/10/09/pr23344-joint-imf-rfas-8th-high-level-rfa-dialogue-country>
10. Joudar, F., Dinar, B. (2022). Toward Understanding Financial Diplomacy: The Case of Morocco. *International Journal of Accounting, Finance, Auditing, Management and Economics*, 3 (3-1), pp. 109-123. URL: <https://hal.science/hal-03692690/document>
11. Lee, D., Hocking B. (2010). 'Economic Diplomacy' in Robert A. Denemark (ed.) *The International Studies Encyclopedia*, Vol. II, pp 1216-1227. Wiley Blackwell.
12. Rana, S. K. (2007). *Economic Diplomacy: The Experience of Developing States*. In N. Bayne and S. Woolcock (eds) *The New Economic Diplomacy*. Hampshire, England: Ashgate Publishing.

13. Regional Financing Arrangements (RFAs). URL: <https://www.esm.europa.eu/about-us/what-we-do/regional-financing-arrangements-rfa>
14. The World Bank Annual Report 2018. Investing in Opportunity. World Bank, 2018.
15. The World Bank Annual Report 2023. A New Era in Development. World Bank Group, 2023.
16. Wicks, N. (2007). Governments, the International Financial Institutions, and International Cooperation. In Bayne, N. & Woolcock, S (eds.) *The New Economic Diplomacy: Decision making and negotiation in international economic relations*. Aldershot: Ashgate, 297-314.
17. Woolcock, S. (2016). European Union economic diplomacy. The role of the EU in external economic relations. London: Routledge. 220 p.
18. Zhang, S. (2016). *Chinese Economic Diplomacy: Decision-making actors and processes*. Routledge.
19. Verhun, V. A. (2008). Ekonomichna dyplomatiia v systemi chynnykiv mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti Ukrainy [Economic diplomacy in the system of factors of Ukraine's international competitiveness]. Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn – Current Issues of International Relations, 74, 150–154. (Ch. 1). [in Ukrainian].
20. Kravchuk N., Lutsyshyn O. (2021). Finansova dyplomatiia u mizhdystyplinarnomu diskursi [Financial Diplomacy in Interdisciplinary Discourse]. *Svit finansiv*. 2021, 2, 129-145. [in Ukrainian].
21. Melnyk S. I., Horban I. M., Tsup M. Yu. (2014). Sutnist i klasyfikatsiia natsionalnykh ekonomichnykh interesiv [The essence and classification of national economic interests]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seriia ekonomichna*, 1, 57-66. [in Ukrainian].
22. Tatarenko, N. (2015). Ekonomichna dyplomatiia: svitovy dosvid ta ukraïnski zdotuky (polityko-ekonomichnyi aspekt) [Economic diplomacy: world experience and Ukrainian achievements (political and economic aspect)]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy – Scientific Bulletin of the Diplomatic Academy of Ukraine*, 2 (22), 4-9. [in Ukrainian].
23. Flissak, K. (2016). Ekonomichna dyplomatiia u systemi zabezpechennia natsionalnykh interesiv Ukrainy [Economic diplomacy in the system of ensuring the national interests of Ukraine]. Ternopil: Novyi kolir [in Ukrainian].
24. Khomanets V. (2024). Osoblyvosti zastosuvannia derzhavamy sanktsiinoho instrumentarii finansovoi dyplomatii [Peculiarities of the use of sanctions instruments of financial diplomacy by states]. *Vcheni zapysky KNEU. Zbirnyk naukovykh prats*, 34, 199-213. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/37b93781-cefc-4a77-a05e-6ee0a1783343/content> [in Ukrainian].
25. Sharov, O. (2019). Ekonomichna dyplomatiia: osnovy, problemy ta perspektyvy [Economic diplomacy: basics, problems and prospects]. Kyiv: NISD [in Ukrainian].

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN THE INSTITUTIONAL ARCHITECTURE OF FINANCIAL DIPLOMACY OF STATES

Volodymyr A. Khomanets

*PhD in Economics, Ambassador Extraordinary
and Plenipotentiary of Ukraine
to the Republic of Tunisia*

*and the State of Libya with concurrent appointment, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0564-374X>*

Abstract. The article is devoted to a comprehensive study of the role and place of international organizations in the modern institutional architecture of financial diplomacy of states. The author defines their status in the world monetary system as important institutional platforms for holding interstate consultations on the implementation of national monetary policies by countries, encouraging them to abolish existing currency restrictions, monitoring the fulfillment by states of their obligations in the field of currency regulation and their compliance with financial discipline in servicing external debt obligations. It is stated that the current functional powers of international financial organizations are closely related to stabilization of cross-border financial capital flows and prevention of regional and global financial crises, as well as mitigation of their negative consequences for economic development of states, support for structural transformations of national economies, and leveling of imbalances in the balance of payments of countries and deficits of their state budgets. The author proves a significant increase in the role of financial diplomacy in managing interstate currency relations, primarily through the convergence of national currency policies, settlement of currency exchange rate disputes by countries, coordination of international legal and organizational frameworks of currency relations, as well as coordination of currency manipulation and ensuring structural stability and equilibrium of global currency markets.

Considerable attention is paid to the role of Regional Financing Arrangements in adapting national financial institutions of different countries to the turbulent economic and financial environment to effectively mitigate the effects of geo-economic fragmentation, climate disasters, negative demographic changes, and to dynamize the process of building a digital economy in a global context. It is proven that the organizational structure and compositional architecture of financial diplomacy are in the process of profound transformational changes in the worldwide environment, which include the mechanisms of accumulation of resources by economic entities for investment and cross-border capital flows.

Keywords: financial globalism, global financial market, global financial capital, financial diplomacy, international organizations, national interests, Regional Financing Arrangements.

Стаття надійшла до редакції 23.12.2024